

ANONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Arad de Dumbravă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
sion Școala și America
30 Cor.

Arad de al pentru Mo-
năstia și strălucire pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Semitismul.

De Ioan Slavici.

1.

Pela mijlocul secolului al optălea înainte de Christos, când s'a întemeiat Roma, în partea apuseană a lumii vechi stăpânitori ai popoarelor și purtători ai culturii erau semii. Mezopotamia și Iranul se aflau sub stăpânirea asirienilor, dela care pornește gândul stăpânirii universale și care în timpul primilor regi ai Romei cuceresc Siria și în urmă și Egiptul. Tot atunci fenicienii exploatează ca neguțatori toate țările de dimprejurul Mării Mediterane prin numeroase colonii, pe care le au pe toate coastele și prin toate insulele, și se încheagă puterea Cartaginei, care încurând străbate în oceanul Atlantic.

Aceste sunt lucruri, pe care le învață și trebuie să le știe toți copiii de prin primele clase ale școlilor secundare.

Știm apoi, că atât asirienii, cât și fenicienii erau oameni sensuali și lacomi, nesățioși în ceace privește mulțumirea trebuințelor trupesti, cu gândul îndreptat mereu spre cele materiale. Până chiar și cultul lor religios pornea din sensualitate, și multe din sărbătorile lor erau adevărate orgii.

E învederat dar, că prin semii viața economică a ajuns încetul cu încetul la mare dezvoltare, și sunt fabuloase bogățiile adunate în centrele de viață ale semiilor prin comerț, prin industrie și prin exploatarea neomenoasă a stăpânitorilor. Sardanapal al asirienilor a rămas în vecii vecilor ne-

întrecut în ceace privește comorile ce-a adunat, lăcomia ce defășura și desfrăul, în care și petrecea viața.

Pornirea spre viață fără de frâu, spre îngămădire de bogății, fără de care ea nu e cu puțință, și spre exploatarea nemiloasă, prin care bogățiile se adună, e omenească și o găsim în toate societățile. Pecând însă la popoarele de viață ariană ea e combătută ca slăbiciune și izvor de nenorociri, semii o iau drept un fel de virtute și condițiune neapărată a dezvoltării.

E mai presus de toată îndoiala, că cu cât mai multe și mai mari sunt trebuințele, cu atât mai vârtos își încordează oamenii puterile, ca să creeze mijloacele pentru satisfacerea lor, și că acela, care consumă mult, împinge societatea spre o lucrare stăruitoare. Nici prin lucrarea aceasta însă, nici prin satisfacerea trebuințelor sale omul nu se ferește, ci se consumă în sbuciumare necurmată, și de aceea în lumea ariană singură stăpânirea de sine e socotită drept virtute și oamenii sunt stăpâniți de gândul, că cu cât trebuințele îți sunt mai puține și mai mici, cu atât ești mai ferit de nevoi, deci și mai capabil de fericire.

Spiritul semitic a pătruns încetul cu încetul la toate popoarele, care au primit cultura dela asirieni ori dela fenicienii, și în secolul al șaselea înainte de Christos, când elinii pornesc în Atena și în colonii spre dezvoltare, întreaga lume apuseană era semitizată. Asia mică e înțesată de semii și admiră pe Croesus, ale cărui comori sunt admirate de toți — afară de Solon, care

nu-l pune pe îngămăditorul lor în rândul oamenilor fericiți. Egiptenii sunt puși în rândul semi-semiilor. Elinii sunt amestecați cu fenicienii, al căror tip și ale căror apucături se păstrează în poporul grecesc până în ziua de azi. Până chiar și romanii sunt atinși de semitism, căci etruscii după părerea celor mai mulți erau de origine semitică.

Tot atunci se pornește însă și reacțiunea contra semitismului.

Stăpâniți de simțământul covârșirii intereselor individuale, semii nu erau în stare să întemeieze societăți dăinuitoare, și lumea semitică trebuia neapărat să meargă în dezvoltarea ei prin ruină morală și materială spre descompunere în indivizi. Ceace știm despre Sodoma și Gomora ori despre Sibaris se poate spune cam despre toate centrele de viață ale semiilor, și sfâșierile interne, pe care le știm în viața evreilor, sunt nota caracteristică a tuturor societăților semitice. Dacă în mica Fenicie erau șase state, nu putea să fie cohesiune în marea împărăție asiriană, care se întindea din Iran până în pustiurile Saharei. Ridicându-se dar împotriva stăpânirii asiriene, mezii găsec un razim puternic chiar în lumea semitică, și la sfârșitul secolului al șaptelea ei dărimă și pustiesc în unire cu babilonenii Niniva și pun capăt stăpânirii asiriene.

Cu aceasta se începe lupta cea mare, pe care lumea ariană o poartă împotriva semitismului și care se urmează și astăzi.

Stăpânirea babiloneană, care ia locul celei asiriene, fiind și ea semitică, nu poate să

FOIȚĂ ORIGINALĂ A TRIBUNEI.

Cultura și uniunea latină.

— Studiu politic-cultural. —

De Mircea Russu.

E o idee încă puțin răspândită și cunoscută, o fantazie mentală să și caute trup și faptură în cursul vecurilor viitoare, un plan, care acum există numai în creierul înfierbântat al romanului din țara, unde soarele strălucește și încălzește mai tare: statele romane unite. A ne ocupa cu o idee aparținătoare în măsură atât de mare viitorului, a prăda timp și sbuciumare acum pentru această idee, când prezentul ne rezervă atâtea chestii reale, urgente, e o excursie în lumea teoriilor. Dar, deși conced această, totuși întru încă cu totul în lumea teoriilor; tocmai un fapt real, crud de tot, m'a îndemnat să mă ocup cu ideea »unirii statelor romane«: tragedia din Portugalia.

La prima vedere nu găsim legătura între recidivul din Portugalia și tema noastră. Filodcă: vedem numai aparențele. Credem, dupăcum ni-se pare mai natural, că recidivul din Lisabona a fost pur și simplu urmarea agitațiilor republicanice din Portugalia. Nu l destul însă: căci pe Dom Carlos nu l-au ucis numai republicanii din Portugalia, ci cei de pe peninsula iberică, întreg republicanismul puternic, care există în țările romane.

Ca orice idee, care leagă masele, republicanismul, ca bunăoară socialismul sau orice altă idee sau mișcare mare, de sens adânc moral-politic, nu se mărginește asupra unei singuri țări;

nimic mai natural ca aceasta. Țările, în cari moravurile și predispozițiile etnice-sociale se asemănă, sunt în mod natural înrudite sufletește. Acolo forma aceea de guvernament, care coră punde mai mult spiritului poporului, e adoptată.

Trecând la țările romane, observăm că nicăiri sentimentul libertății, a necesității guvernamentului cât mai democratic, bazat pe popor, iar nu pe principii monarhiste, nu sunt atât de dezvoltate ca în țările romane. Iar republica e forma de stat, care poate îndestulă mai bine caracterului romanului. Romanul e violent, mândru, nu se supune decât când știe că dreptul public îl silește. Francezii sunt și de iubirea lor de libertate, italienii o iubesc tocmai atât de mult ca natura frumoasă, cerul liber sub care trăiesc. Iar ca să dovedim republicanismul spaniolilor și a portughezilor, dorul lor de libertate, n'avem decât să căutăm în istorie. Sunt vestite luptele de libertate ale acestor două popoare contra lui Napoleon I; iar de atunci încolo: de repetite ori au voit să scuture regimul monarhist de pe spate și să adopteze forma liberă de stat: *republica*.

Că descendenții romanilor, cari și au trăit epoca de aur pe timpul unui Scaevola și Decius, cari muriau pentru »res publica«, au avut și au multă predilecție pentru republică, e deci incontestabil. E tocmai așa natural, cum spre exemplu, că n'a existat o republică a statelor germane, afară doar de America republică a lui Oliver Cromwell și moderna Uniune-americană. Firea poporului le croiește și calea, pe care au s'o urmeze în politică, în viața de stat. Dela germani, unde persoana și dreptul personal e atât de principal lu-

cru, dela acest popor cu însușiri »feudale« nu ne putem aștepta la o republică, dupăcum e lucru firesc ca francezii mai liberați să nu sufere mult jugul unui Napoleon III.

Dovedit odată că predispoziția pentru republică există la popoarele romane, să vedem acum: sunt și momente reale, cari ar putea arăta că între popoarele acestea există o legătură într'adevăr, care să-i poată uni într'o singură mare republică. Vom vedea că da, există o mișcare oarecare republicană, cam cu aceleași ținte și aceeași țintă mare: republica mare romană, la francezi, italieni, portughezi și spanioli. O să ne convingem, că ori cât de absurdă e ideea unui stat — monstru, cum ar fi statul roman plănuit, au fost și sunt politicieni mari cari s'au ocupat serios cu ideea aceasta, cari au crezut și cred în posibilitatea realizării lui.

Întâiu de toate, ca să porneac de acolo, de unde am promis, republicanismul roman e o singură idee pe toată peninsula iberică; nu există republicanism portugalez sau spaniol în special; există însă unul iberic. Republicanii din Spania și Portugalia sau în legătură continuă și sunt în aln lor idealii, cari și-au pus de gând să proclame republica, o singură republică, pe toată peninsula. Cunoaștem îndestul isprăvile partidului republican din Portugalia: energie și sprâlnidu se pe o parte mare a inteligenței și chiar aristocrației din țară, partidul a fost destul de puternic a duce țara în revoluție. Urmările le-am văzut: moartea tragică a lui Dom Carlos și a moștenitorului tronului său. De ani de zile lucrăză neastâmpărați republicanii din Portugalia să surpe dinastia Braganza. Cu douăzeci de ani

fie dăinuitoare, și e desființată de Cir, care întemeiază prima stăpânire universală ariană, o împărăție ce se întinde în cele din urmă din Asia centrală până în Sahara și din pusturile Arabiei până la Dunăre.

Rostul organic al acestei stăpâniri e în-năbușirea spiritului semitic, care duce la lupte necurmăte și prin desfrâu la ruină, și propagarea celui arian, pe care-l lămurește la perși Zoroastru, la inzi Buddha, iar la elini Socrate.

Stăpânitorii însă incurând se semitisează și ei, și încă în timpul lui Xerxe, nepotul lui Cir, satrapii persieni sunt în cecece privește exploatarea nemiloasă, luxul și viața fără de frâu de o potrivă cu mai marii Asiriei ori ai Babiloniei. Impărăția persană e deci și ea mereu sbuciumată și se susține numai pentru că nu e cine s'o desființeze. Elinii se semitisează și ei, și în timpul lui Pericle alături de admirabila dezvoltare a artei se desfășură cea mai destrăbălată viață, care trebuie neapărat să ducă la războiul peloponesiac, în care spartanii cu moravuri aspre frâng în cele din urmă puterea Atenienilor corupți.

În timpul războiului peloponesiac se ticăloșesc însă și spartanii, cari numai prin cele mai mișești apucături și numai unindu-se cu Cir cel tinăr ajung învingători.

La începutul războiului peloponesiac, izbucnește în Atena ciurma, de care a perit și Pericle, și o spaimă fără de margini îi cuprinde pe atenienii însetați de plăcerile vieții.

După felul de a vedea al arienilor moartea e trecere spre o existență mai ferită de sbuciumări, și socotindu-se în ajunul morții, arienii să pregătesc desfăcându-se de cele trupesti pentru această mai binecuvântată existență ca Socrate, care, osândit la moarte, așteptă în liniște și stând de vorbă cu iubirii săi clipa, în care avea să beie paharul de otravă. Atenienii, desbrăcați de firea ariană, s'au aruncat cu ochii închiși în cel mai desgustător desfrâu: așa țineau ei să se bucure de puțină viață ce le mai rămâ-

neă, căci în gândul lor omul se naște, ca să aibă parte din plăcerile vieții și ei făceau din convingerea cecece alții fac din slăbiciune.

Pretutindeni bogățiile îngrămădite împing spre desfrâu și spre miserie: ei îngrămădeau bogățiile în concurență cu fenicienii anume ca să se poată da desfrâului și mințiau, înșelau ori despoiau — nu de nevoie, ci din convingerea, că numai așa se pot agonisi mijloacele pentru satisfacerea nescătelor trebuințe omenești. Zădarnice erau dar silințele celor încă nestricăți, ca să-i închege într'un stat destul de puternic spre a pune capăt stăpânirii persane, căci bogățiile, pe care le adunaseră prin muncă întinsă, nu le dădeau putere, ci i istoviau și orașele lor erau ca cele feniciene, cuibare de stricăciune. Lipsiți prin nesațiu de simțământul comun, ei se sfășiau între dânșii, și alături de luptele purtate cu bărbăție în câmp deschis se desfășurau altele, pe care societățile lor secrete, așa numitele Heberii, le purtau prin ascuns, iar în vâlmășeala acestor lupte soțul era trădat de soție, părintele de fiu, fratele de frate, se iertau toate mișeliile, dacă duceau la biruință.

În fața acestei destrămări sociale era organică ieșirea la iveală a macedonenilor neatinși încă de spiritul semitic, cari, deși puțin, erau tari prin simțământul comun.

Menirea providențială a lui Alesandru Machedon era să se facă stăpân pe lumea cultă de atunci, ca să propage într'ansa spiritul arian, în care fusese crescut de Aristotel, ucenicul lui Platon. El e, ca Socrate, unul dintre cei ce au pregătit lumea pentru venirea Mântuitorului, și cele mai caracteristice fapte ale lui sunt dărâmarea Tirului și a orașului Persepolis, cuibare, ca odinioară Niniva, ale stricăciunii, și risipirea comorilor îngrămădite de regii persani — înzestrând zece mii de fete măritate în ziua nunții lui cu oșteni de ai săi.

Azi, după două mii, două sute și aproape 50 de ani, când omenirea iar se plânge, că

prea s'au îngrămădit bogățiile în mâinile câtorva, înțelegem cu toții gândul, cu care le-a risipit Alesandru Machedon pe cele îngrămădite în timpul lui, ca să întemeze buna stare familiară.

Simplificissimus. Atins în sensibilitatea lui de ariciu guvernul ungar a ținut să și arate ghimpil stupidității sale soviniște detragând debitul postal revistei umoristice *Simplificissimus*, ce apare la München. Revista e îndesjuns de răspândită în Ungaria și e celită cu predilecție de luinea de prin orașele mari. E scrisă de o seamă de scriitori foarte luminați și cu spiritul ei corosiv face un serviciu moralității sociale moderne, sbiciuind cu predicțiile ecrescențele ridicole ale prejudețiilor generale. A fost totdeauna expresia cea mai fidelă a părții înmei apusene despre donchiottiadele jalnice ale compatrioților noștri împintenați. Ilustrând cortejul de popoare ce a defilat la Viena din prilejul iubiului imperial, excelenta revistă, consecventă felului ei de a privi, spune la comentariu că între popoarele sălbatice ce-au defilat atunci, locul de frunte îl au maghiarii. A fost desjuns ca să pornească în cor țipetele răgușite de sovinișm ale foilor maghiare, cerând guvernului o reglementare exemplară. Guvernul ca să nu și desfidă prostia a ținut să-i dea lui *Simplificissimus* cel cu bun chip, o lovitură de focș. Ministrul de interne în conșelegere cu cel de comerț și cel de finanțe la detras debitul postal.

Umorul stăruit de minunata caricatură din *Simplificissimus* va hohoti acum în lumea întreagă. Măsura luată de guvern și de alifel e neputincioasă, căci precum n'a reușit să amuțescă glasul celorlalte reviste excelente, *Legend*, nu va reuși nici cu *Simplificissimus*. Doritorii s-o citească vor primi o sub plic. »Népizava« vizează că va mijlocul ca revista să se răspândească și mai mult. Am râde și noi, dacă n'am ști că virtutea cașghioasă ce a dovedit o guvernul, e expresia unui sistem, de perversitatea cărui trebuie să înădușim în suflet nu hohote, ci lacrimi.

Limba română în administrație. »Lupta« are din Isvor autentic informația că ministrul de interne, contele Andrássy, a emis o ordinațiune confidențială către toate organele superioare administrative din țară în care le ordonă ca fiecare funcționar în decurs de trei ani să învețe limba naționalității din ținutul unde se află.

Andrássy lansase nu de mult o ordinațiune, în care pretinde dela funcționarii administrației nu-

înainte de aceasta le a reușit nimicirea tronului brazilian a aceleai dinastii; acum el lucrează să pregătească, în Lisabona, nenorociților Braganza tot același sfârșit, care a îngropat pe regii Braganza din Rio de Janeiro. Și nu fără rezultat: e chestie de timp, poate, numai, ca superba dinastie a Portugaliei să se prăbușească, cedând locul — republicei. Omorirea lui Dom Carlos a fost, de sigur, un simptom foarte semnificativ. Succesul republicanilor e chestie numai de împrejurări, cari, după toate probabilitățile, se vor constela în favorul lor.

Să vedem acum republicanismul în Spania. El a mers paralel, în cel mai strict sens al cuvântului, cu cel din învecinata țară. Republicanii de aici lucrează tocmai atât de îndărjit împotriva casei Bourbon, ca soții lor contra casei Braganza; atât că până-acum nu au putut să obțină aceleai rezultate. Aici e Alfonso XIII destinat să cadă. E »al treisprezecelea«; numărul acesta, zic republicanii, e fatal pentru el.

Nu-i chip și mod, nu sunt mijloace, pe cari republicanii spanioli să nu le fi încercat. Cea mai impresionabilă frază, o armă ușor de mănuit, pentru seducerea poporului spaniol, atât de mândru odinioară și încă atât de sensibil pentru mândria aceasta, a fost în gura republicanilor: regatul spaniol a dovedit cea mai rușinoasă neputință în

politica de colonii, una după alta a pierdut coloniile frumoase de acum o sută de ani. Decenile de ani din urmă sunt o pagină de jale în istoria Spaniei. Războiul spaniol-american din 1898, în care țara lui Filip II a lăsat să i-se ia coloniile ei cele mai vechi și bogate, războiul acesta e umilirea indelebilă a poporulul mândru, întâi de toate însă dovada putreziciunii royaliste. Ce mai poate aștepta Spania dela un guvern slab, care d'abia e în stare să susțină ordinea în interiorul țării?

Pe de altă parte republicanii apelează la sentimentul de libertate al spaniolilor. În istoria Spaniei găsim o mulțime de orașe și sate autonome, cu dezvoltare specială, liberă și independentă de rege, un fel de mici republici. Nizuințele de a relăvă epoca municipiilor libere, au fost nutrite veșnic de republicani; iar spaniolii ar prefera oricând mai multe republici mici și ferice, decât un regat slab. Regatul e o formă de stat, pentru a cărei susținere trebuie sau multă iubire din partea populației către rege, sau multă energie și putere din partea regelui. Iar în Spania nu găsim nici una nici alta. Ideea republicelor mici și independente le e simpatică deci spaniolilor; și dela ideea aceasta până la ideea unei mari republici spaniole nu e decât un pas.

Cât privește Portugalia: o provocare de unire

cu Spania sigur ar găsi aici repede ecou. E mică țară și are o situație geografică favorabilă: de stea motiv pentru ca Anglia să și pună ochii pe ea. Patrioților din Portugalia însă le ar mai plăcea, cu toată concurența și jelozia de odinioară, să întindă mâna frățească spaniolilor, de cât să ia arma'n mână împotriva englezilor. Republicanii de aici volesc să între în relațiuni cât mai strânse cu Spania, să detroneze pe Bourbonii și pe Branganzi și să pună temelie — Statelor unite a peninsulei iberice.

În Portugalia ideea ununei nu-i numai de câțiva ani. Deja sub domnia tatălui lui Dom Carlos, regele Louis, s'au găsit pioneri ai republicanismului iberic; prin anul 1860 au început apostolii curagioși să propage ideea unirei: erau José Henriquez Nogueira, apoi Theophilo Braga, mai târziu Lima. Cei mai mulți dintre fanaticii aceștia însă au fost nevoiți să recunoască: unirea cu Spania nu-i posibilă până când acolo nu va avea loc o revoluție, care măturând regatul să relăfinteze vechile republici: Asturia, Biscaya, Galicia, Navarra, Aragonia, Catalonia, Valencia, Murcia, Granada, Estremadura, Andalucia, Castilia. Statele acestea să formeze o republică federativă în care să între apoi și republica Portugalia.

După cum republicanii din Spania își fac un merit din slăbiciunea royalștilor, pe cari li acuză

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — mester de monumente și pietre de —

Fabricație proprie din marmoră, granit, soyal, labrador etc., din pietre de mormânt magazină se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-ut. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpartak.

mai cunoașterea limbii poporului, acum ministrul fixează un timp de trei ani pentru învățarea ei.

Deși ministrul se călăuzește de intenția care a îndemnat illo tempore pe dănaizi să treacă tradiționalul cal în reduta Trofei, adică voiește să furișeze în sufletul poporului tendințele de maghiarizare îmbrăcate în haina delicioasă a limbii noastre, totuși ne am bucură dacă funcționarii ar învăța bine limba poporului nostru, că i cunoșcându-l, se vor convinge de sufletul lui bun și de eminentele lui virtuți de cetățean, și astfel vor mai conțeni încălta multe prigoniri și nedreptăți, rezultate din necunoașterea lui. Dar fără îndoielă, singura modalitate de rezolvire fericită e, să numească pentru ținuturile locuite de naționalități funcționari de naționalitatea respectivă. Numai astfel vom privi împăcați intențiile guvernului, când credința sincerității silințelor lui de apropiere.

Legea dărilor de alcool și Reichsrathul.
De teama că dacă în Reichsrath nu s'ar vota paralel cu Camera ungară sporirea dării de alcool, s'a produs o firească îngrijorare de soarta producției de alcool din Ungaria. Producția de alcool din țara noastră ar ajunge într'o poziție mult desavantajată față de cea din Austria. Premierul W. Kerle însă a lămurit azi partizanilor săi neliniștiți, că s'a convenit prealabil în privința dărilor de alcool cu guvernul austriac. »N. Fr. Presse« vestește acum, că premierul austriac, Be. k., a reușit să încheie un pact favorabil cu partidele boheme și cu partidul social democrat, cari amenințau cu obstinarea proiectului. Beck a promis că va prezintă încurând o seamă de legi pe placul fiecărui partid în parte. Guvernul austriac nădăjduiește deci ca să se tranșeze proiectul dării de alcool — încă înainte de vacanțele de vară.

Pe pantă în jos.

Loviți în flanc de politica neîncetată maghiarizatoare, având a lupta zilnic, din ce în ce mai greu împotriva culturii străine, a cărei spectru urât ne face să ne înfiorăm, meniți a îndrepta mereu nevoi interne, avem a duce greul cel mai strănic al unei continue lupte politice-culturale... Departe încă 'n zăre se ivește idealul nostru de cultură națională, iar luptele cari le-am dat ca să trimitem pe cei 15 deputați în cameră

au fost sforțări ale întregului neam, sforțări de sânge... Legi peste legi se aduc: una mai păcătoasă decât cealaltă, și fiecare tinde la nimicirea puterii mari care ne ține încă într'o tabără mare, care ne leagă pe toți de-oaltă să fim un neam.

Nu voim să descriem urgia vremii ce s'a năpustit asupra noastră. Fiecare știe prea bine că de un șir lung de ani neamul românesc din Transilvania și Ungaria nu a fost într'atâta în strimtoarea luptei, ca acum. A ne plânge mereu și a aștepta un *deus ex machina*, care să ne scape dintr'odată de toate relele, e tot atât de caraghios cât de laș.

Nu! Nu-i voie să ne mai plângem! Înaintea noastră stă problema grea a unui drum lung și oboșitor, plin de mărăcini și întresărat de primejdii de viață. Am cumpănit destul și am stat destul cu mâinile în sân; doar asta ne caracterizează aproape în tot ce facem. În mod radical ni-se impune deja o acțiune întezită pe toate terețele de luptă, la cari ne sunt deschise încă barierele.

Cele mai serioase ziare maghiare aduc știrea formării unui partid moderat român; ziarul »imperialist« se ocupă cu predilecție de ideea ce servește drept temelie întruchipării unui asemenea partid român. Ei bine! să nu ne gândim oare că dacă se vorbește despre un partid moderat român, aceasta nu e numai vina celor câțiva români uitați de sine, ci e și vina noastră. Fiindcă dacă am fi mereu în plină acțiune, dacă întregul nostru organism național s'ar manifesta într'un chip care numai moderat n'ar fi, dacă loviturile primite le-am riposta cu o îndoită forță de război, dacă n'am mai suferi nimic, nimic, nimic, — atunci adversarii noștri le-ar rămânea *îndrăzneala* să vorbească despre un partid moderat românesc, nu însă *îndreptățirea*...

Dacă dela alegerile trecute și dela adunările populare de protestare contra legii lui Apponyi opinia publică românească, cu toate primejdiile ce s'au ivit de atunci, n'a

mai venit în fierbere, dacă fruntașii noștri își dorm de-atunci mai departe dulcele somn al provincialismului, dacă nimic-nimic nu mișcă, cum putem să înfrângem dintr'odată, așa precum voim, fantoma unui partid moderat? Putem să-i contestăm existența și puțința de a exista, căci cunoaștem poporul nostru și intransigența lui. Dar dacă ne-am mărgini la atât, ar fi cași când am recunoaște că poporul românesc are, ce-i drept, multă forță politică, însă nu voiește s'o întrebuințeze. —

O muncă uriașă trebuie să săvârșim, și în fața acestei munci nu-i voie să fim — pitici. De mult ne-am desemnat planul, toți îl știm atât de bine; n'avem nici o trebuință să-l repetăm, căci el trăiește azi în sufletul ori cărui român de bine, despre el e vorba colo sus în ședințele clubului parlamentar, aici în orașele noastre de provincie, în odăile redacțiilor românești, în sălile congregațiilor zguduite de furtună, în sala școlii noastre naționale, el trăiește în tămăia sfântă a bisericii, vibrează în același chip, în cuvintele de protestare a luptătorului din parlament ca în cântecul jalnic al țaranului de pe câmp și plaiu... Aceasta ca — idee.

E vorba însă ca să cristalizăm toate forțele, să le grupăm și să ieșim victorioși cu ideea care trebuie să fie, care este singura scăpare a noastră: că voim să trăim *absolut*, dar absolut o viață națională, că tot ce e în țara aceasta neromânească, străin de ființa noastră, de cultura noastră, de ideile românismului mare, — nu ne încălzește, nu ne însuflețește, nu ne importă; sau ne importă într'atâta încât ne atacă, ne atinge.

În viața noastră națională ne aflăm pe o pantă, pe care lunecăm, întâiu încet dar apoi repede, tot mai repede, jos în vale... Lunecăm pe panta care duce la radicalism. E foarte firesc! Sus pe vârful muntelui stau adversarii noștri; ei ne-au înghioldit în vale. Iar noi cădem, cădem fără să ne dăm bine seama; dar când ne vom opri, acolo jos, în vale, ne vom trezi iar și atunci

ca prin indolența lor au lăsat să piară întreg regalul aproape, tot-așa portugalli revoluționari sperie opinia țării lor cu fantoma engleză. Regatul — zic ei — e prea slab pentru a putea reuși toate torțile țării în lupta împotriva dominației engleze; e nevoie de o formă de stat mai energetică, cu mult mai popula: republica. Tocmai după cum Franța, în 1792, numai dela republică mai aștepta salvarea, tocmai cum atunci sistemul putred royalist a trebuit înălturat, zdrobit ca să poată urma statul poporului, al masei mari, care dorea munca și salvarea patriei, glorie și cuceriți așa găsim și acum în Spania și Portugalia un curent mare, care vrea deslegarea dramatică a situației: sau moarte sau viață! Așa însă nu mai merge! — Întrebarea e: mai e în poporul spaniol-portugali forța de a schimba radical stările, sunt republicanii destul de puternici, înțelepți, sprijiniți, numeroși, pentru a putea conduce poporul spre salvare?

E o notă tragică în istoria acestor două popoare ale sudului, mai ales în istoria spaniolilor. Forța lor de traiu, incontestabil, le-a rezervat, odinioară, rol mare, rol glorios în istoria lumii. Câtă reminiscență din mărirea spusă, din splendoria regalului veșnic scâldat în razele soarelui ne-mai apunând, nu cuprind cuvintele: Columb, Cortez, Filip II. A fost un surplus așa mare de

viață în popoarele acestea, un spirit de întreprindere, spirit războinic atât de fascinant, cum, afară de francezi, nu mai găsim la nici un popor din lume! Să ne reamintim numai epoca marea descoperirilor: doar îndrăzneții, clasicii corăbieri spanioli și portugali au descoperit jumătatea lumii!

Fatalitatea acestor neamuri a fost și este: *biserica*. Incepând dela fioroasa eră a închișișilor ducelui Alba până în ziua de azi nenorocitul popor spaniol a trebuit să îndure mult din partea îmbrățișării iezuite. Școala a fost și este încă în mâna bisericii, care protestește poporul, îl face bițoc, pentru religie dar indolent pentru — muncă. Un fel de fatalism asemănător celui cuprins în surele Coranului. Iar fatalismul acestuia îl datorește Spania retragerea veșnică, rușinoasă, care a început din momentul când »Armada invincibilă« a fost zdrobită de coastele Angliei. Popor nenorocit! el a avut să și ispășească păcatele mândrii domnilor lui și ale ticăloșilor preoțești în cursul veacurilor; el ispășește și suferă și astăzi. Căci biserica îi ține și acum în lanțuri!

Napoleon I a voit să treacă, în galop ușor, în trăsura lui surliță peste Pirenei la Madrid, în 1809. Credea că poporul spaniol a amorțit deja, e tocmai bun de a da lui Iosif, fratelui mai mare al cesarului, un tron. Atunci însă, — sunt toc-

mai o sută de ani de atunci — spaniolii au dovedit că voiesc să trăiască fiindcă mai au putere. Era o putere latentă. Cu curiozitate ne întrebăm: mai există încă puterea aceasta ascunsă; nu s'a tocit încă sentimentul viaței și libertății de acum o sută de ani. Dacă nu, atunci ne mai putem aștepta încă la o înflorire nouă a nenorocitului popor, la o dezvoltare de forțe stăngenite, cari să surprindă pe oricine, care nu-l cunoaște pe spaniol, sau care li crede vi-morți. Dacă da, atunci avem să aturim biserica; ea a îngropat atunci un popor, *de via*. Căci în 1809 el a dovedit încă trăinicie; poate însă că epoca modernă n'a suferit amestecul tiran al bisericii. Spaniolii au murit fiindcă, încătușăți în zidurile mănăstirilor, prostii de călugări n'au putut să țină pas cu tot ce e fructul frământărilor epocii moderne.

Deci cea d'întăiu întrebare e: pot să rupă spaniolii și portugalli cu trecutul și cu forța de viață să întemeieze un stat comun, nou? Acesta-l poate și unica piedică: amorțea acestor două neamuri, amorțea, care datează de veacuri încoace. Era apoi, de mai mult, nesigur: se va putea Portugalia uni cu Spania, dușmana ei de atâtea secole. Dar acum putem spune aproape cu siguranță: portughezii vor preferi să fie frații spaniolilor, decât sclavii Angliei. (Va urma).

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al
CREMEI MAKOI-IDEAL
care acovește nenumăratele crisori de mulțumită.
Face să dispară roșafa feței, pieștrile, petele de ficat ștoate necurățeniile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:
KUDAR LAJOS Szent László. gyógyszertár — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —
Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția igienică internațională din 1879 cu medalie de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

ni-se va deştepta ambiția, de două ori mai tare. Atunci vom porni, din nou, deacolo de jos, cu mai puține forțe și totuși mai tari în îndârjirea noastră, vom porni din nou să urcăm muntele să ajungem iarăși în vârf și să nu ne mai lăsăm izgoniți de-acolo...

Iată de ce noi nu trebuie să vărsăm nici o lacrimă a bocelei, iată de ce trebuie să mărturisim cu constanță că timpurilor înțelenei de azi va urma încurând reacțiunea unei deşteptări energice și viue. Iar aceasta o spunem cu siguranță, căci nu ne îndoim nici unul că în poporul nostru rezidă încă putere multă multă. Poporul e bun, în el vom găsi totdeauna armata credincioasă și nu reteză decât întrebarea: când se vor scutura la energică viață conducătorii poporului, acei provinciali adormiți prin vizuinele lor, cari nu se mișcă decât atunci când pericolul e în prag...

Sutele acestea de provinciali, ei cu nevoile lor veșnice, cu gândurile familiei, advocații cu cancelaria, preoții cu congrua și învățătorii cu salariile lor, ei trebuie să recunoască odată că naționalismul nu se poate face numai din Paști în Crăciun, ci el trebuie, aprins odată, nutrit mereu. I-am știut și-i știm pe toți mereu cu grijile lor continui, însă neamul cere dela ei mai mult interes și mai multă atențiune!

Deputații naționali și-au făcut datoria, — putem recunoaște fără preget, — în parlament; nu și-au făcut-o însă afară, în provincie. Ori cât sunt și provincialii de vinoși, nu pot purta vina într'atât cât deputații, cari ar fi meniți a ținea calde sufletele simple, cari se însuflețesc ușor dar și uită tot atât de ușor. Nu trebuie să uităm niciodată că e diferență cumplită între felul de a vedea lucrurile, de a se impresiona: în capitală sau într'un centru mai mare și în provincie, la orașele și la sate...

Să precizăm acțiunea necesară așa: în politică o acțiune energică de consolidare, în frunte cu deputații, și cu statul major al atâtor fruntași din provincie. Pe terenul cultural o intransigență absolută, fără mllă. Iată de ce avem nevoie, fiindcă... alunecăm pe pantă în jos! (M. R.)

Din România.

Afacerea Major Sturdza Cătuneanu. Proces-verbal Nr. 1. Astăzi anul 1908, luna Iunie 8.

Noi Lt.-colonel Ilescu D. și maior Petala N. din partea maiorului Sturdza Al. și maior Antonescu I. și căpitan Piperescu N. din partea căpitanului Cătuneanu I., întrunindu-ne pentru a rezolva afacerea de onoare pendinte între clienții noștri, după ce am declarat reciproc că fuseserăm înveștiți cu depline puteri, am procedat la început la reconstituirea faptelor întâmplare:

În numărul din 15 Aprilie a apărut în revista »Ramuri« din Craiova un articol iscălit de maiorul Sturdza, căpitan la acea dată; pe care căpitanul Cătuneanu judecându-l jicnitor pentru ofițerul infanteriei cu schimbul, a adresat maiorului Sturdza o telegramă ofenzătoare.

La cererea de satisfacțiune a martorilor maiorului Sturdza pentru ofensa adusă clientului lor; martorii căpitanului Cătuneanu au opus părți adverse obiecțiunea că provocarea nevenind decât după patru-zeci și șase zile este tardivă.

Explicațiunile date de martori, că maiorul Sturdza a întârziat din cauze independente de voința sa, nefiind suficiente de martorii adversi, s'a recurs la arbitrajul dlui general Gigartu.

Dl general Gigartu hotărînd că pentru chestiuni de onoare între ofițeri, nu poate să existe nici odată tardivitate pentru a primi un cartel, s'a reluat debaterarea afacerii.

După declarațiunile făcute de martorii maiorului Sturdza, ca clientul lor prin studiul său nu a

avut nici decum intențiunea de a ofensa pe ofițerul fostei trupe cu schimbul, și s'a referat numai la cazuri izolate s'a recunoscut maiorului Sturdza calitatea de ofensat.

Judecând de comun acord că pe cale pașnică o rezolvare a acestui incident nu poate avea loc, am hotărît că se impune o eșre pe teren.

Arma de luptă va fi sabia.

Întâlnirea va avea loc mâine dimineața la ora 6 a. m. în menajul Regimentului 1 de Artilerie. Domnul colonel Georgescu G. a fost ales pentru a conduce lupta.

Reprizele vor fi de 3, iar repausurile 2.

Terenul perdut se va înapoi.

Lupta va fi oprită când unul din luptători va fi judecat ca fiind pus în inferioritate vădită față de adversarul său.

Martorii maiorului Sturdza.

ss) Lt. colonel D. Ilescu

ss) Maior N. Petala

Martorii căp. Cătuneanu.

ss) Maior Antonescu

ss) căp. N. Piperescu.

Proces-verbal nr. 2. Astăzi 8 Iunie anul 1908.

Noi Lt. colonel Ilescu D. și maiorul Petala N. din partea maiorului Sturdza și maior Antonescu I. și căpitan Piperescu N., martorii ai căpitanului Cătuneanu I., în cursul debaterilor urmate între noi pentru rezolvarea incidentului întâmpiat între clienții noștri ne-am găsit în următoarele divergențe de păreri:

Martorii căpitanului Cătuneanu I. susținem că este tardivă pentru a se da curs cererii de satisfacțiune a maiorului Sturdza.

Martorii maiorului Sturdza susținem că clientul nostru fiind împiedecat de a cere mai curând satisfacțiunile din cauze independente de voința sa, nu i-se poate refuza o satisfacțiune.

Necăzând de acord asupra acestei chestiuni am convenit a recurge la arbitrajul domnului general Gigartu, căruia i am supus chestiunea în litigiu.

Martorii maiorului Sturdza.

ss) Lt. Colonel D. Ilescu

ss) Maior N. Petala.

Martorii căpitanului Cătuneanu.

ss) Maior Antonescu.

ss) Căpitan N. Piperescu.

Fiind consultat am emis și de astădată părerea că între ofițeri nu poate exista niciodată tardivitate în chestii de onoare.

ss) General Gigartu.

Proces-verbal nr. 3. Astăzi 9 Iunie 1908.

Noi Lt. Colonel Ilescu D. și maior Petala N., martorii maiorului Sturdza Al. și maior Antonescu I. și căpitan Piperescu Nicolae martorii căpitanului Cătuneanu I., ca urmare procesului verbal încheiat ieri, stabilim următoarele:

1. Întâlnirea a avut loc astăzi 9 Iunie la ora 6 dimineața în aer liber la hipodrom.

2. Adversarii au fost puși față în față de directorul luptei dl colonel adjutant Georgescu G., după ce s'a măsurat distanța, verificat armele și tras la sorți locul combatanților.

La comanda »Incepeți!«, adversarii au pornit lupta.

După 30° s'a constatat că maiorul Sturdza a primit o rană profundă la partea inferioară a obrazului stâng provocând o emoragie puternică, în urma căreia a încetat lupta fiind constatată că rana era atât de serioasă, că o continuare a luptei era cu totul imposibilă.

3. Rana interesează pielea, țesutul celular și muschii. Are o lungime de 12 cm. și prezintă gravitate prin complicațiunile ce poate da.

4. După ce rănitul a fost pansat, ambele părți au părăsit terenul transportându-se rănitul la spitalul militar.

5. Medicii asistenți au fost dl Andrei Ilescu și med. căpitan Vasilescu August dela regimentul 9 artilerie.

Pentru care am dresat prezentul proces-verbal.

Martorii maiorului Sturdza.

ss) Lt. Colonel D. Ilescu.

ss) Maior N. Petala.

Martorii căpit. Cătuneanu.

ss) Maior Antonescu

ss) Căpitan N. Piperescu.

Conducătorul luptei.

ss) Colonel Adjutant G. P. Georgescu.

Serbare școlară la Arenele Romane. Duminică, între orele 5—7 d. a. a avut loc la Arenele Romane din parcul »Regele Carol« o prea

frumoasă serbare de gimnastică dată de școlile secundare din Capitală, sub prezidenția de onoare a dlui Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii.

Au asistat dl ministru Haret, dl Ștefan Silileanu inspector școlar, dl general Vasiliu Năsturel, dl N. Dumitrescu subdirectorul învățământului secundar, directorii, directoarele, profesorii și profesoarele școlilor secundare, institutorii și institutoare, elevi și eleve, precum și un mare număr de public, așa că toate cele peste trei mii de locuri din Arene erau literalmente ocupate.

Serbarea s'a dat sub îngrrijirea dlui D. Ionescu, inspector de gimnastică.

Înainte de începerea exercițiilor de gimnastică, elevii cu drapelul școlilor în frunte, au defilă în Arene pe dinaintea dlui ministru de instrucție. Ținuta lor marșală a provocat admirația masesului public, care a aplaudat în mod entuziast.

Serbarea s'a început printr'un marș și exerciții libere în asamblu, executate de toți elevii școlilor secundare sub conducerea dlui C. Pavelescu. S'a admirat și s'a aplaudat mult perfectă regularitate a acestor exerciții, la care au luat parte aproape 200 de elevi.

Au urmat apoi exerciții estetice, executate de elevele școlii secundare gradul II (internat), sub conducerea dșoarei Clara Măy. Perfectiunea și frumusețea acestor exerciții au provocat nu numai admirația dar și ovațiunile întregi asistențe.

Dansul național »Marioara«, compus de dl N. Velescu, executat de elevele Azilului »Elena Doamna« sub conducerea acestui distins maestru, este plin de grație.

O priveliște cu adevărat pitorească ne-au dat-o exercițiile cu stegulețe naționale și albe (fiecare elev având câte un steag tricolor și unul alb), executate de elevii gimnazului »Cantemir«, sub conducerea dlui N. Velescu.

Cu o rară perfectiune au fost executate: cadrul de marș și exerciții libere, de elevii școlii de aplicație, sub conducerea dlui D. Ionescu, inspector de gimnastică, și exerciții cu măciuc, de elevii liceului »Mihai Viteazu«, sub conducerea dlui F. Stănculescu.

Exercițiile de scrimă cu bastonul, executate de elevii liceului »Matei Basarab«, sub conducerea dlui N. Velescu; exercițiile cu greutate, executate de elevii liceului »St. Sava«, sub conducerea dlui C. Pavelescu, și bastonada executată de elevii gimnazului »Șincai«, sub conducerea dlui N. Bădescu, au fost foarte reușite.

A produs o admirabilă impresie exactitatea și frumusețea cu care au fost executate: cadrul de marș și exerciții cu măciuci și cu bastoane, de elevii școlii normale pentru învățatura poporului român și elevii liceului »Lazăr«, sub conducerea domnului D. Ionescu, inspector de gimnastică.

Au fost de asemenea mult admirate exercițiile de forță și echilibru la paralele, executate de elevii Seminarului Central sub conducerea N. D. Țirănu.

Această înălțătoare și patriotică serbare s'a terminat cu dansuri naționale, executate de elevii liceului »Matei Basarab« și gimnazului »Cantemir«, sub conducerea dlui N. Velescu, după care școlile au defilă din nou cu drapelul în frunte în mijlocul ovațiunilor asistenței.

Dl Ministru Haret a felicitat în mod călduros pe dl D. Ionescu, inspector de gimnastică, și pe toți ceilalți maeștrii pentru reușita serbare.

Rakovszky!

— Ședința camerei dela 25 Iunie —

Plebea lărmuitoare a Camerei, mamelucoi coaliționiști, cari inundaseră sala de ședințe ieri, văzând că nu mai e nevoie să se ceară ședințele de seara, s'au reslățit iarăși. Sală, ca înainte, numai a deputaților naționaliști și croați, cari stăruie în lupta frumoasă pentru interesele țării.

La ordinea zilei e proiectul dărilor de alcohohol.

Prezidiază Justh.

Ultimul care vorbește la discuția de încheiere pe temeiul cuvântului final e croatul Dușan Popovici. Vorbește croăștește.

Se face apoi votarea en bloc asupra proiectelor de rezoluțiune întrate. Majoritatea le respinge pe toate.

Se trece la discuția pe paragrafi, luându-se de bază proiectul original. Vorbesc croații Milan Roici, Vasile Muacevici și Bogoslav Mazuranici. Toți împotriva.

Farkasházy Zs. spune că proiectul favorizează pe proprietarii mari. Wekerle însuși a recunoscut într-o declarație apărută în ziare scăderile proiectului. Propune ca proiectul să intre în vigoare numai la toamnă, fiind necesar acest timp de tranziție pentru cei interesați.

Urmează croații Magdici, Lorkovici, Novosello și Surmin, toți detestând proiectul, care și pentru croați e neobișnuit de gravaminos.

Bozóky A. vorbește în termeni violenți, zicând că guvernul trage pe sfoară țara.

Preș. Rakovszky (care în acest restimp ocupase fotoliul) îi *la cuvântul*. Se naște o gălăgie mare. Indignarea împotriva satriplului e justă. Vorbește la regulament Nagy Gy. infierând procedura lui de volnicii, dovedită și ieri.

Rakovszky răspunde prin a i lua și lui Nagy cuvântul. (Sgomot mare. Câțiva mameuci dela roată îi strigă lui Rakovszky »éjjen«).

Călăul libertății de cuvânt zimbește diabolic, întortochiând cuvinte de lămurire despre legalitatea procedurii sale.

Farkasházy vorbește de asemeni la regulament, zicând că președintele a procedat volnic.

Rakovszky îi *la cuvântul*.

Se ridică indignat Bozóky să protesteze împotriva acestei volnicii aplicate cu atâta sfidare a parlamentarismului.

Rakovszky îi *la cuvântul*.

Farkasházy isbutește să mai protesteze odată spunând că președintele e parțial.

Potolindu-se sgomotul președintele încheie discuția paragrafului întâiu.

Wekerle răspunzând dificultărilor aduse proiectului, spune că cei cari fierb vinarsul în căldări mici în urma concurenței vor câștiga mult. Promite mai multe îmbunătățiri ce le va efectui prin ordinațiuni parțiale.

În țară se lucră cu 68 mii de cazane mici ceace nu corespunde cerințelor de producție modernă. Polemizează cu Farkasházy.

Camera primește paragraful neschimbat. Se trece la discuția paragrafului al doilea.

Farkasházy vorbește de terminul intrării în vigoare a proiectului.

Rakovszky îi somează să nu se abată dela obiect, că îi va lua cuvântul.

Farkasházy. Vorbește de raportul economic cu Austria.

Vorbesc apoi în limba lor Iván Lorcovici și Mirco Grahovaț, amândoi împotriva. Grahovaț se învrednicește de mânia președintelui, care îi *la cuvântul*.

Răspunde Wekerle: Față de Austria nu vom suferi pierderi. Darea de alcool a dat anză la o mulțime de svonuri, alimentate de superficialitatea jurnalistică. Va sosi vremea când îi va veni de hac și jurnalistice, desvâind și dând în vileag fără cruțare pe cei cari dau azi norme de conduită anumitelor ziare. Recomandă paragraful spre primire.

Camera, respective majoritatea primește. Ședința se încheie la orele 3 p. m.

Din străinătate.

Situația în Persia. Situația în Persia edlu ce în ce mai gravă. Sosesc acum știri, cari comentează în diferite chipuri cele întâmplate Luniă trecută. Se vorbește chiar de intervenția Rusiei, sprijinită de Anglia, cari ambele — se zice — au interese de a interveni în ajutorul supușilor lor lăsați în Persia în voia sorții. Lucrurile însă nu stau așa. Anglia, care este constrânsă să pășească azi mâne pe față, își vede pericolul dominației în India, deoarece știut este, că dela strălucitele victorii ale agerilor Japonezi asupra uriașului urs aib, s'a început o mișcare latentă a tuturor mohamedanilor, care de nu va fi strivită încă până este în germene, va avea urmări triste pentru regina mărilor.

Dealtcum despre cele întâmplate zilele acestea avem următoarele știri:

St. Petersburg, 25 Iunie.

Poporul infuriat de aglomerarea miliției în Teheran a început a injura și a arunca cu pietrii asupra cazacilor, cari erau de pază prin oraș. La aceasta cazacii au trimis după tunuri la grădina Bagša de unde după un sfert de oră au sosit patru tunuri, cu cari au început să bombardeze parlamentul și cluburile politice. Numai mulțumită nelodemănticilor artileriei a scăpat parlamentul de totală nimicire. Șahul a declarat că va respecta constituția, voește însă să pedepsească pe revoluționari. Mai mulți naționaliști au fost executați. Mai mulți membrii de al cluburilor politice au fugit din țară.

Ziarul »Berl. Tgt«. i-se telegrafiază din Tebris următoarele:

Conform știrilor sosite aici, Șahul ar fi zis către supușii săi următoarele:

»Nu am alta de făcut decât să-mi recuceresc împărăția! La aceasta sunt hotărât. Imi voi apăra moșia chiar cu sabia!«

Șahul a declarat, că după restabilirea ordinii în Teheran va merge în provincie, ca să disolve cluburile politice. Șahul dispune de un contingent de putere armată foarte mic, a cărui miez e divizia de cazaci condusă de instructorii ruși. Cazacii dispun de 3 baterii de artilerie. Cluburile politice de asemeni dispun de armată, însă mai slab organizată și mai rău înarmată.

Iată ce scrie ziarul »Times« despre bombardarea de Luni: Armata s'a purtat foarte ticălos. Cetățenii pașnici au fost devastați. Cazacii au comis acte neomenoase și demne de o armată al cărei șef este șahul Mohamed Ali. Bieți, fete, femei și moșnegi, fărăosebire de etate, au fost omorâți. Doi șefi al partidului național au fost spânzurați. Președintele parlamentului, care d'asemeni se află în temniță, s'a sinucis. Celalți opt prizonieri sunt foarte neliniștiți, cu toate că șahul le-a promis că-i va sgrația. Miliția a primit ordin, ca toate ulițele ce duc la conzolatul englez, să fie asediate, iar celce au de gând să se refugieze la conzulatele străine, să fie împușcați.

În Tebris a izbucnit rescoală între reacționarii și resculați. Preoții sunt pe partea celor dintâi. Comunicația s'a întrerupt.

Izolarea Germaniei.

Ziarul francez »Oppinion« publică niște declarații ale împăratului Wilhelm, comunicate de Leopold Mabileau, președintele camerei comerciale franceze. Wilhelm, în anul trecut, a invitat la sine în *Kiel* pe Mabileau cu care a conferat timp mai îndelungat.

Wilhelm — conform celor comunicate de Mabileau — este din creștet până'n tălpi german, ținându-se de membru marcant al alianței universale, și voiește să aibă rol de conducător. »Împăratul — scrie Mabileau visează despre uniunea statelor unite europene sub hegemonia Germaniei, cu toate acestea dorește numai dezvoltarea popoarelor în pace și armonie. Dorința împăratului Wilhelm este, ca alte națiuni să nu-l silească la tulburarea păcii, — și despre

aceasta a declarat înainte lui Mabileau următoarele:

— Ce plătește o țară câștigată prin puștiire, ură și mizerie? Germania nu va câștiga prin aceea că rupe legăturile de pace, cari de 37 ani numai binecuvântare au adus asupra ei. Numai atunci ne este permis să începem război dacă este vorba de onoare sau viață, dacă eventual o alianță a statelor europene ar împledeca libertatea Germaniei și ar periclita fericirea și bunăstarea poporului german«.

»Voiți revanș? Nul fiindcă nu vă pregătiți, nici vă gândiți la un atac, ba ce e mai mult, în speranța liniștei universale vă îndepliniți afacerile, prin urmare trebuie să fie pace. De ce folos este a se încorda uneori relațiile, când și așa știu, nime ni nu are folos din asta? Între noi numai o politică sănătoasă are loc: O alianță care să apere interesele ambelor părți beligerante și să pună odată capăt războaielor de tot felul. Căci dacă Germania s'ar uni definitiv cu Franța și aceste două vor primi în alianța lor Austro-Ungaria, Italia și Spania, oare atunci cine ar putea să provoace război?«

Dar Elsas-Lotharinghia? — a întrerupt Mabileau.

— Dela *Dv.* atârnă, că oare în sfatul popoarelor universale sunteți și veți putea fi atât de isteți și atât de tari ca să câștigați astfel de compensații cari pe harta europei cel puțin 20 de ani să le știți validitate. Dvoastră trebuie să știți, că onoarea, întreaga politică și viitorul *Dv.* atârnă dela acel petec de pământ, pe care eu nu-l pot da, și pe care nici nu sunteți în stare al lua!

NOTĂȚI.

ARAD, 26 Iunie n. 1908.

Audiențe. Majestatea sa sosind ieri la Viena dela Schönbrunn a primit în audiență pe ministrul afacerilor externe, baronul Aehrenthal și pe ministrul de finanțe austriac Korytowski. După audiențe M. Sa sa întors cu trăsura la Schönbrunn.

— Slovaci și asociațiunea poporală catolică. Fruntașii slovaci au ținut ieri o conferință la Budapesta. S'a constatat că acțiunea asociațiunii catolice n'a reușit printre slovaci și s'a hotărât ca să se facă tot posibilul pentru a paraliza tendințele șovinistei asociații, ferind poporul de mrejele ei.

— Logodnă. Dzoara Gizela Pap din Beluș, cu Domnul Dr. Petru Ancu, avocat în Alburnar, logodiți.

— Di Angelo de Gubernatis, directorul dicționarului lumel latine, a luat inițiativa unei excursiuni în Italia a intelectualilor lumel latine. Spre acest scop, s'a adresat și doamnei Eugenia Ianculescu de Reuss, distinsa publicistă din București, rugându-o să orânduiască o excursiune scriitorilor latini din țara noastră. Doritorii de a face o asemenea excursiune vor putea cere informațiuni dela d-na Eugenia Ianculescu de Reuss, str. Șerban Vodă, Nr. 204, București.

— Din Fiume ni-se scrie: 23 Iunie. Astăzi cu trenul accelerat a sosit în Fiume fruntașul preot Dimitrie Popovici din Cermel, pentru a-și duce acasă pe iubita sa fiică Eugenia, care e elevă de-a IV clasă la școala civilă de fete din Fiume. Observ că fetița e iubită de toate profesoarele și

Fondat in 1850.
JOSIF KRISPIN Piano
 Deák Ferencz u. 28.
 Imprumutarea pianului dela 6 cor. în sus. Taxa de împrumut a bibliotecii: pe o lună 1 cor. de volum 8 fil.

Intre plăcerile vieți familiare se socotește la tot cazul și pianul. In magazinul meu stau plane la dispoziție: dela 700 de cor. în sus, noi, și dela 200 cor. în sus folosite.

Acordarea pianelor în loc și provincie le fac prin ajutorul meu cu diplomă.

In biblioteca mea de împrumut, publică, în care sunt opuri beletristice: maghiare, germane și franceze în asortiment bogat.

Dubiniewicz Oszkár
 comerciant de articole medicale, chimice și parfumuri.
 Cluj, (Kolozsvar) Deák-Ferenc u. 8.
 Mare magazin de mașini de fotografiat și tot ce se ține de ele.
 Obiecte de lemn pentru pirogravură și kerbschnitt.
 Aparat de pirogravat și tot ce se ține de el.

Unde să cumpere omul cele mai bune, mai ieftine și mai fine **oroloașe, țvikeri, ochelari**, lanțuri de oroloage din aur, argint și nichel pentru strapate.
 Atelier mare de reparat ciasornice în mod favorabil și punctual, lucrările trimise din provincie se săvârșesc punctual și repede.

Francisc Rill
 SIBIU, str. Cisnădiei Nr. 16.

Grosz Nagy Ferencz,
 farmacist.: **Debreczen** : farmacia : :
 : : Arany egyszaru

Hajdusági Hajuszoprá.
 Végjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG
 cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
 PENTRU VOPSIREA PARULUI
 în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Joan P. Popidan,
 măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibiu.

Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școlă, prăvăli și biurouri, montează cafenele și restaurante.
 Mai ales atrag atenția on. proprietari de cafenele și restaurante asupra atelierului meu de biliarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor de a-și procura cineva instrumente muzicale de tambură

Andrija Car
 Ruziena ul 1. ZAGREB Vlaska ul 22.

A. CAR

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat. Preț curent trimite gratuit și porto franco.

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofone, la **FALK IMRE** se pot procura cu plătire în rate

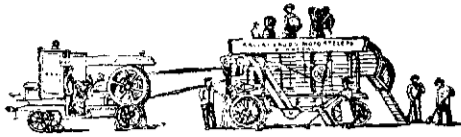
Mare atelier mechanic de reparaturi.

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoară.
 Cu stimă: **Andre Falk, Kolozsvar, și'n str. Deák Ferencz nr. 30.**

Premiat cu primele 16 premii in anii 1902, 1903 și 1904.

Kállai Lajos fabricant de motoare.

BUDAPEST, VI. Gyár utca 28.

Motoarele lui de benzină și treerătoarele cu locomobil de benzină au fost distinse la toate expozițiile cu medalie de aur.

Fiecare in interesul propriu, dacă cere preț-curent și explicații despre a ceste treerătoare cu motor de benzină recunoscute în toată țara de cele mai bune, precum și despre alte mașini agricole.

Fabrica de motoare a lui Kállai Lajos, în anul acesta a fost din nou decorată cu medalie de aur de stat.

Economisește multă
oboseală, timp și lem
fiecare menageră care spală rufele cu
pravul de săpun
pentru spăl

arătat de mine, și rufele se fac curate și ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.
Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesv
Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.“

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane
Harmonice

in prețul de fabrică se pot
căpăta și plătit în rate.

- Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în
loc sau în provincie o săvâr-
șește prompt.

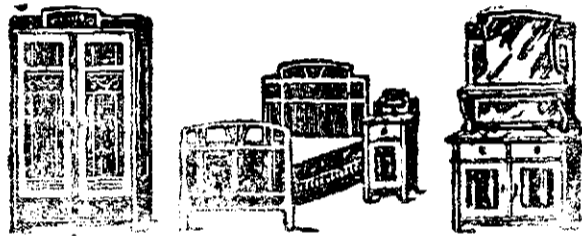
Cel mai mare magazin
de piane în Ardeal **TRISKA J.**
KOLOZSVAR
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

Gergely István,

măsar de edificiu și mobile de artă.
. Fabrică cu desenuri patentate. *.*
Kolozsvár, str. Monostor nr 70

Se recomandă publicului din loc și provincie: primește montarea edificilor a odăilor și bucătăriilor, precum și cafenele, birouri, și prăvălii mai departe lucrează portale după desenul dat sau după desenul propriu dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț favorabil și executate cu punctualitate.

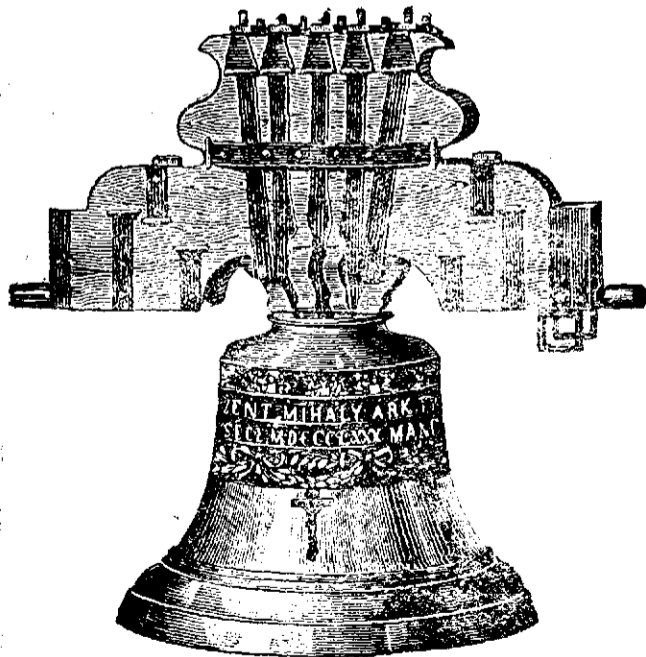
Lucrul bun și frumos nu e scump.

Masă de desen paten-
tată pentru școli cât și pe
scopuri particulare, pot
pentru orice formațiune
polară. — Primesc aranj
bisericilor, a școlilor d
locațiilor, a cafenelor
rourilor etc. după modele
sau după desene proprii d
cea mai simplă execu
până la cea mai comple

MICHAIL MANCHEN

vărsătoriu de campane (clopote)
de construcția cea mai nouă cu sul sucitor
în Sighișoara (Schässburg-Segesvár)
:: : PIATA DE SUS NR. 168. :: :

Firma aceasta există dela anul 1822 și să bucură de un renume bun; să recomandă deci tuturor comunelor bisericesti pentru

a lifiera și repara clopote

de toată mărimea cu corosne de stejar ori fer legat; face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu preferințele cele mai convenabile. Comandele să efectueze și în depărtare. Clopote mai mici sunt totdeauna gata. — — — Solvirea prețului să primește și în rate.

VRANITS & TAUSCH

„La crucea de aur“

in **NEOPLANTA** (Neusatz),
strada Dunării (Donau-
Gasse).

Recomandă in binevoitoare aten-
țiune a prea onorațiilor Domni
preoți și comune bisericesti ma-
gazinul său bogat de recvizite
bisericești, ca

feloane, steaguri, cruci, ripide,
candele, cadelnițe, baldahine și
icoane sante.

Posedăm cel mai mare deposit in obiecte bisericesti,
și cu prețurile cele mai ieftine

Mare atelier pentru pre-
gătirea de iconostase,
tronuri, strâni, am-
voane, sfesnice dela
simple până la cele mai
scumpe.

Institut de auritură
artistică pentru auritura
de iconostase, tronuri,
cadre și tot felul de or-
namentică bisericască,
cu prețurile cele mai
avantagioase.

La cerere catalog de prețuri
romănesc se trimite gratuit.

